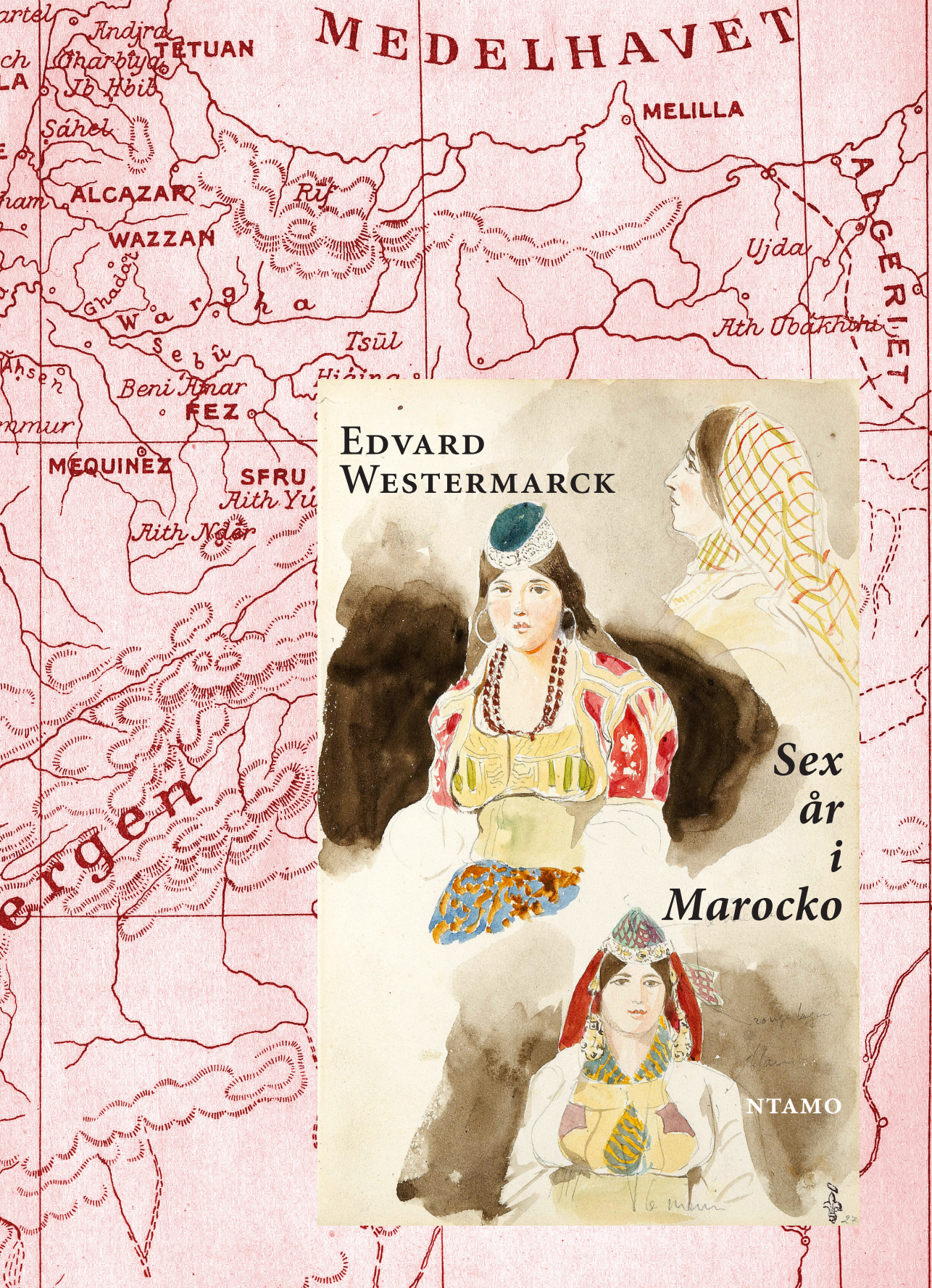
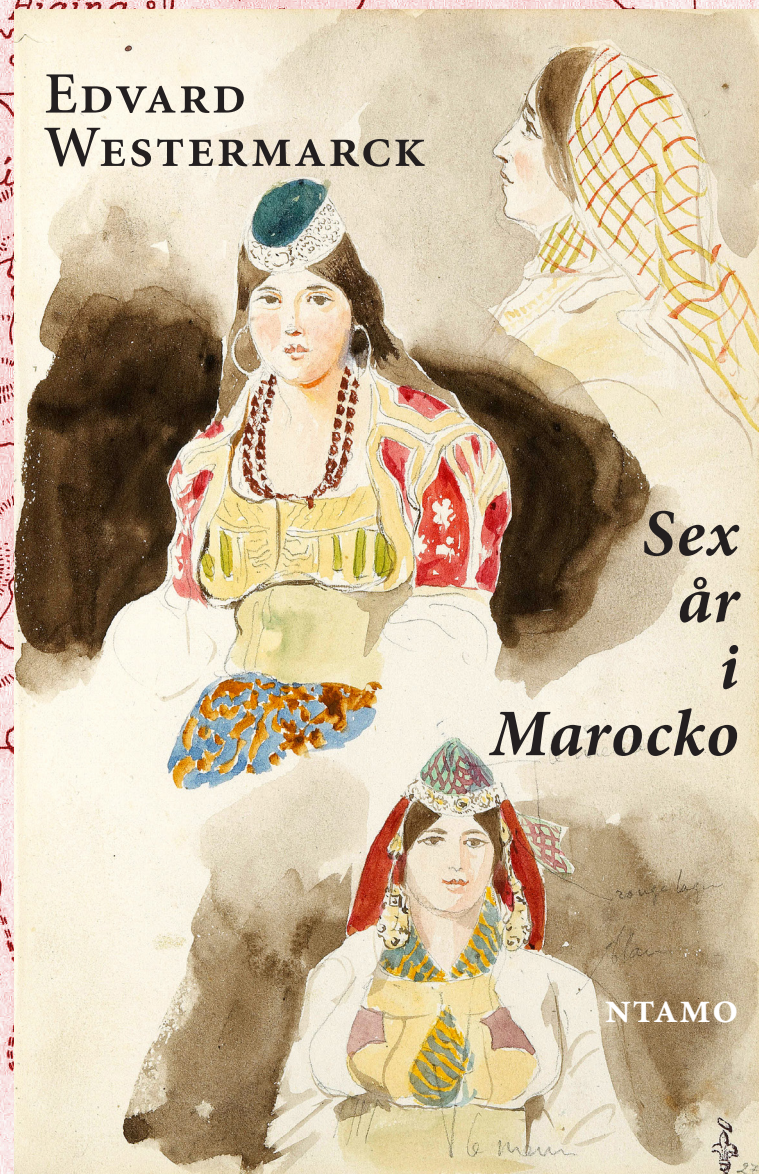

MEDELHAVET

EDVARD
WESTERMARCK

Sex
år
i
Marocko

NTAMO

Sex år i Marocko

EDVARD WESTERMARCK

Sex år i Marocko

Reseskildningar

NTAMO
Helsinki
2020

Faksimiletryck efter originalupplagan:
Schildts, Helsingfors 1918.

ISBN 978-952-215-797-3

OMSLAG & LAYOUT
Göran de Kopior

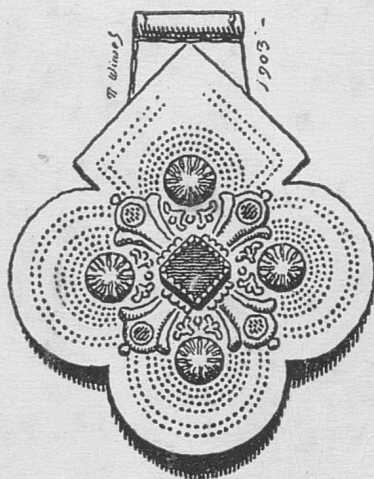
PÄRMBILDER
Eugène Delacroix, *Femme marocaine* (1832), akvarell,
Wikimedia Commons + Kartan från originalupplagan
(jmf. s.. 316)

TILLVERKARE
BoD – Books on Demand GmbH,
Norderstedt, Tyskland

NTAMO
www.ntamo.net
Helsinki
2020

EDVARD WESTERMARCK

SEX ÅR I MAROCKO

HELSINGFORS
HOLGER SCHILDTS FÖRLAG

EDVARD WESTERMARCK

SEX ÅR I MAROCKO

SEX ÅR I MAROCKO

RESESKILDRINGAR

AF

EDVARD WESTERMARCK

HELSINGFORS
HOLGER SCHILDTS FÖRLAG

HELSINGFORS 1918
SIMELII ARVINGARS BOKTRYCKERI

FÖRORD.

Det hade aldrig fallit mig in att skriva denna bok, om inte min förläggare uppmanat mig därtill. Mina resor till Marocko ha varit sociologiska forskningsresor. Deras vetenskapliga resultat ha redan till en betydlig del offentliggjorts — i boken *Marriage Ceremonies in Morocco*, i avhandlingarna *Ceremonies and Beliefs connected with Agriculture, certain Dates of the Solar Year, and the Weather in Morocco*, *The Moorish Conception of Holiness (Baraka)*, och *Nomina im Status absolutus und Status annexus in der südmarokkanischen Berbersprache* i Öfversigt av Finska Vetenskaps societetens Förhandlingar, samt i uppsatser i *Anthropological Essays presented to E. B. Tylor*, *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, *Folk-Lore* och andra tidskrifter. Och ett omfattande arbete över folkreligionen och magin i Marocko är som bäst under utarbetning. Den bok som härmed överlämnas åt allmänheten utgör endast en skildring av mina personliga upplevelser jämte några meddelanden om folkets liv, seder och föreställningar. Det har troligen varit för mig ett större nöje att i minnet genomgå mina sexton resor till Marocko än det blir för läsaren att följa mig på mina färder.

Vid transkriptionen av arabiska och berbiska ord har jag följt samma system som jag använt i mina vetenskapliga arbeten, och jag hoppas att läsaren inte skall låta sig störa av de många

tecknen ovan- och nedanom bokstäverna. I namn uttalas gh (= ġ) såsom r grasseyé i franskan, kh (= h) såsom tyska ch i auch, th såsom i engelska ordet thank. J uttalas såsom i franskan och y såsom svenska j. Š uttalas som sch. Tecknet ¯ över en vokal anger att den är lång, ^ att den är lång och betonad, ˘ att den är mycket kort, ' att den är betonad.

Bilderna äro till mycket stor del gjorda efter fotografier tagna av mig själv. För dem på sid. 8—10, 12, 27, 46, 51, 63, 75—79, 99, 101 och 122 har jag att tacka min vän dr Alan Gardiner, som åtföljt mig på en resa till Alcazar, och för dem på sid. 7, 13, 14, 17, 61 och 108 min vän mr Martin White. En del andra bilder har jag tagit mig friheten låna från böcker eller tidskrifter och några äro gjorda efter köpta fotografier.

Ispois, Åbo, i november 1918.

E. W.

INNEHÅLL.

Förord	Sid.	1.
I. Min första resa till Marocko .		5.
II. Sîdi 'Abdsslam .		61.
III. Marockanska bröllopsbruk		75.
IV. I Jbel lâ-Hbib	, 104.	
V. Bland nomaderna på slättbygden .		118.
VI. I Stora Atlasbergen .	, 146.	
VII. Helgon och helighet	, 192.	
VIII. Det onda ögat .		213.
IX. Ett halvår i Andjra .	, 235.	
X. Ett halvår i Fez	, 253.	
XI. Bland mellersta Marockos berber .	, 286.	

Marockos kust vid Gibraltars sund.

I.

MIN FÖRSTA RESA TILL MAROCKO

I årtal hade jag sysslat med att ur böcker insamla uppgifter om vilda och halvciviliserade folkslags seder och religion. Det började smaka av kammarlärdom och jag längtade att själv få se och höra sådant som jag läst om och annat därtill. Så kom det sig att jag en dag i början av mars 1898 tog farväl av London, där jag tillbragt hösten och vintern, och i Tilbury steg ombord på Peninsular and Oriental Companys ångfartyg Oriental. Mitt universitet hade tilldelat mig det första Antellska stipendiet på tre år och medgivit mig rättigheten att själv välja mitt forskningsfält. Jag hade således till reskamrater tid och pengar och frihet. Vad kunde jag mer begära?

Oriental for till Indien, men jag följde med endast till Gibraltar. Efter en kortare utflykt till Andalusiens städer fortsatte jag färden med den lilla ångbåten Gibel Tarik, som på omkring tre timmar förde mig över sundet till Marockos närmaste stad, Tanger.

Läsaren ville kanske fråga mig, varför jag reste just till Marocko. Jag svarar: varför skulle jag *icke* resa dit? Det var ju det första utomeuropeiska land, som låg i min väg. Ehuru beläget på föga mer än en mils avstånd från Europa, hade det

förblivit så gott som oberört av dess kultur. Den nya tiden hade dragit förbi dess stränder utan att störa det i dess medeltidsdvala. Det var mer orientaliskt än de flesta av orientens länder, det var den sista återstoden av arabernas gamla välde, det enda rike på vars tron satt en av Profetens ättlingar. Och ehuru mångomskrivet, var det föga känt. Till och med från Gibraltars sund

Tanger sett från havet.

syntes bergstrakter, där ingen kristen ännu satt sin fot. Huru hade jag kunnat låta bli att vika in i Marocko på min färd?

Ångbåten kastar ankar i Tangers hamn. Morer med röda fezer, bruna kappor och bara ben ha kommit den till mötes och kliva uppför dess reling. Som en gräshoppssvärm slå de sig ned på däck och börja slåss om bagaget. Passagerarna stå där vanmäktiga och se på huru kappsäckarna slitas hit och dit av den skränande skaran. Först när bytet fördelats och passionerna lagt sig, stiga de ned i båtarna, som föra dem till den

nya piren. Om det blåser ostlig storm, såsom icke sällan händer, är båtfärden rätt besvärlig, någon gång till och med farlig eller rent av omöjlig, men nu rådde lugnväder. Förrän piren byggdes, buros passagerarna från båtarna i land på roddarnas nackar.

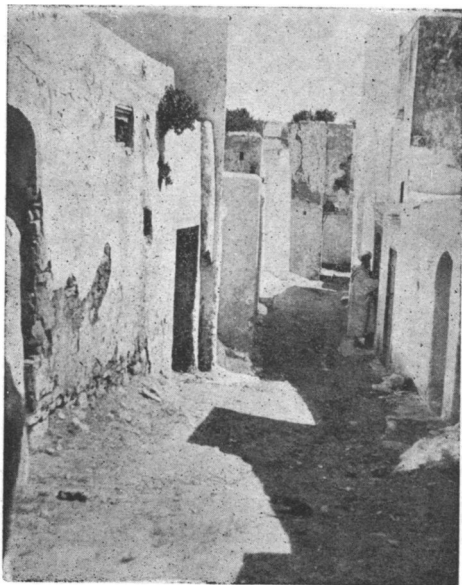
Jag glömmet aldrig vandringen upp till det lilla hotellet och mina första strövtåg inom Tangers stadsmur. De trånga och gropiga gatorna som slingra sig fram mellan vitrappade hus

Tanger.

utan fönster, moskéerna och helgonhusen, de öppna bodarna och de små restaurangerna, de beslöjade kvinnorna, männen med det rakade huvudet och den långa ensamma locken hängande ned från hjässan, vattenbärarna med sitt pösande getskinn på ryggen och en ringklocka i handen, stimmet av sällsamma typer och brokiga dräkter och trasor som rör sig längs huvudgatan, skriket och stojet och stanken av smuts och flott — sådant hade jag läst om i böcker, men det verkade ändå på mig som en uppenbarelse nu när det första gången trängde sig på mina sinnen. Jag kände mig som i en annan värld och frågade mig icke utan oro, huru jag skulle lyckas reda mig där.

Till det intressantaste i Tanger hör torgplatsen utanför stadsporten, som varje söndag och torsdag fylles av tillströmmande landsbor och på festdagar tjänar som samlingsplats för religiösa processioner. Och hur härliga äro icke omgivningarna — den vita sandstranden, som kransar den vackert rundade Tangerbukten, och berget på andra sidan staden, med dess yppiga träd-

Gata i Tanger.

gårdar. Då jag dagen efter min ankomst under en utflykt till Kap Spartel red över detta berg, kunde jag icke ana, huru mången gång jag under senare år skulle tillbringa mina sommar-, jul- eller påskferier under dess akacior och eukalyptusträd, med Gibraltars sund vid mina fötter och spanska kusten, Medelhavets blåa vatten och Andjras berg i bakgrunden.

Men nu var det icke min mening att länge dröja i Tanger. Huru överväldi-

gande än det första intrycket varit, så hade jag mig nog bekant att Tanger var den minst genuina orten i hela Marocko. Där funnos ju de europeiska makternas legationer, och en anseelig del av befolkningen utgjordes av inflyttade européer. Jag hade redan i England beslutat att till en början slå mig ned i Tetuan, där det fanns en engelsk vicekonsul, som jag hoppades skulle hjälpa mig på traven med mitt arbete och till vilken jag därför medförde ett rekommendationsbrev.

Tetuan är beläget nära Medelhavets strand, omkring sextifem kilometer öster om Tanger. Då vägen dit är mycket bac-

MAROCKO

100 Kilometer.

”Sedan den sommaren har jag inte varit i Marocko. Men jag hoppas att ännu en gång få se fyrtornet på Kap Spartel vinka emot

mig i skymningen.”

WESTERMARCK FÖDDES I HELSINGFORS 1862 OCH GJORDE SOM UNG FORSKARE I MORAL-FILOSOFI SIN FÖRSTA RESA TILL MAROCKO I 1898. HANS LÅNGA OCH FORTFARANDE INTERNATIONELLT UPPSKATTADE FÄLTSTUDIER DÄR GAV HONOM DEN FÖRSTA PROFESSUREN I SOCIOLOGI VID DET BERÖMDA LONDON SCHOOL OF ECONOMICS. RESE-SKILDNINGEN Sex år i Marocko KOM UT I 1918.

NTAMO 978-952-215-797-3

9 789522 157973

